

POL GOOSSEN LEEST VAN DEN VOS REYNAERDE

RIK VAN DAELE EN MARCEL RYSSEN

Op 15 juni 2014 werd in cultuurcentrum Ter Vesten in Beveren de nieuwe luister-cd *Van den vos Reynaerde*, voorgelezen door Pol Goossen voorgesteld. De Bekende Vlaming (of BV) is immens populair dankzij de soap *Thuis* op Eén (VRT), waar hij al bijna twintig jaar de rol van de wat norske en humorige Frank Bomans speelt. Goossen speelde ook in *De Wereldkampioen*, *Schroom*, *De Dienstlift* en *Uitgewist*. Hij is auteur van enkele boeken, onder andere over Alzheimer en over dieren. Hij staat te boek als een fervent dieren-

vriend/hondenliefhebber en als Bekende Vegetariër, twee zaken die volgens hem onmiskenbaar met elkaar gelinkt zijn.

Toen Hans Kusters vele maanden geleden een mailtje naar het Reynaertgenootschap zond met de vraag om een gesprek te hebben, stond één ding voor hem als een paal boven water: op 8 maart 2014 zou Pol Goossen in Studio Ace de tekst van de *Reynaert* inlezen. Kusters, impresario van Boudewijn de Groot, Stef Bos, Wannes van de Velde (van wie hij het prachtige *Groot Liedboek* publiceerde), Hans de Booij en vele andere Nederlandse groten, bracht ondertussen via zijn label HKM Literatuur twee dozijn luisterboeken uit; daarbij werk van Vlaamse dichters als Christine D’Haen, Hugo Claus, Herman de Coninck, Jan van Nijlen en Luuk Gruwez (*Een Wereld Van Verloren Dingen*) en – merkwaardig genoeg – maar één Nederlandse dichter: Remco Campert. Ramsey Nasr las vorig jaar dan weer een bloemlezing van de Nederlandstalige poëzie vanaf het begin tot vandaag in (*Hier komt de poëzie*), een absoluut hebbing: acht eeuwen Nederlandstalige poëzie, uitgekozen en voorgelezen door dichter des vaderlands Ramsey Nasr in een ‘7-cd-box’, van Hendrik van Veldeke tot Remco Campert in 350 gedichten.

Proza werd voorgelezen door Betty Mellaerts (*Nachtzusters*), Geert van Istendael (*Mijn Nederland*), Harry Mulisch (*Kind en Kraai*), Herman Brusselmans, Jan Wolkers, Kristien Hemmerechts (*Donderdagmiddag*) en Paul de Wispelaere. Ook Karel Vingerhoets (*De fanfare*), Kathy Lindekens (voor kinderen), Eric Baranyanka (sprookjes uit Afrika), Simon Carmiggelt (*Kroeglopen*) en Youp van ’t Hek leenden hun stem voor dit ‘eeuwig’ digitaal beschikbaar zijn. En nu dus *Van den vos Reynaerde*.

Van bij het begin was het Reynaertgenootschap een geïnteresseerde partij in samenwerking. Het had immers zelf enkele jaren geleden *Marcel Ryssen vertelt Reynaert de Vos* uitgegeven, een vertelling van circa 70 minuten door de voorzitter van de vereniging. Ryssens voordracht wordt ondertussen gebruikt in enkele lerarenhandleidingen van Vlaamse schoolboeken. Het was trouwens niet de eerste keer dat een Reynaertverhaal op een schijf werd geplaatst. In de voorbije decennia kwamen er in het Nederlandse taalgebied niet al te veel ‘luistervossen’ uit, maar elk type van drager is wel eens uitgeprobeerd. Tine Ruyschaert zette *Van den vos Reynaerde* op vinyl¹ en ook *Wolfsklem*, een tekst van Pjeroo Roobjee is op ‘33 toeren’ te beluisteren (met zang van Els Dottermans, Marc van Eeghem, Jan Declair en Koen Crucke). Jo Gevers² las de *Reynaert* van Stijn Streuvels in op een cd (verkrijgbaar bij een van de jaarboeken van het Stijn Streuvelsgenootschap), Jacques Vandersichel de Gentse dialect-*Reynaert*

van Eddy Levis³ en Jo van Eetvelde⁴ las het Middelnederlandse verhaal naar het Comburgse handschrift in zijn eigen studio 25 jaar geleden, wat resulteerde in een box met drie cd's (216 minuten luisterplezier) én een doosje met drie cassettes. Charlie May's *Reinaert de Vos ... gerapt* is ook op cd beschikbaar.⁵ Bovendien zijn er nog andere Reynaertvertellingen op de markt die niet allemaal meer op te sporen zijn.⁶ En ook enkele kinderversies kwamen voor een luisterend publiek op de markt (op lp en op cassette).⁷ In de eenentwintigste eeuw is de vos ook op het net te vinden. YouTube staat vol vossenvoordracht en -filmpjes van studenten. Professor Frank Willaert tot slot vertolkt een klein stukje van de Tibeertpassage op www.literatuurgeschiedenis.nl.⁸

Hans Kusters had meteen Pol Goossen in gedachten als voorlezer (Marcel Ryssen, René Broens en Walter Verniers zijn ook uitstekende voordrachtskunstenaars / theatermensen, maar kwamen niet meer in aanmerking). Dan was het de vraag welke tekst zou voorgelezen worden? Uiteindelijk viel de keuze op de tekst van Walter Verniers, die zijn geesteskind gulhartig ter beschikking stelde. Dit leidde tot een tweede uitgave van de tekst die voor het eerst in boekvorm verscheen in 2012 naar aanleiding van het 25-jarig bestaan van het Reynaertgenootschap. Naast het boekje zitten in de 'digifile' drie schijfjes met een totale luisterduur van 166 minuten. Ook de vormgeving van het 'luisterboek' draagt de stempel van het Reynaertgenootschap. Lies van Gasse stelde haar omslagontwerp voor *Tiecelijn 25* en het boekje van Walter Verniers ter beschikking. Dit resulteerde uiteindelijk in een mooi uitgegeven luisterboek dat momenteel in de betere boekhandel of via www.hanskustersmusic.com te bestellen is (22,95 EUR).

Vanwege de sterke betrokkenheid laten we recensies aan andere bladen en tijdschriften over. Wel werd aan Marcel Ryssen gevraagd de drie cd's te beluisteren en enkele luisterervaringen te delen. We laten onze nestor graag aan het woord:

Ik luister gezellig thuis, met een glaasje wijn in de buurt en ter bevordering van de reynaerdelijke sfeer ligt een smeug kippenboutje op tafel. In mijn hand ligt de pittige Reynaerthertaling van het vossenverhaal van Walter Verniers en ik hoor de stem van Pol Goossen (Frank). Ik hoor dat Goossen 'leest', wat duidelijk een ander resultaat oplevert dan vertellen. Wie vertelt, wordt een acteur die zijn tekst speelt. En dat is Goossen op de cd niet. Pol Goossen leest zeer beheerst, klaar en duidelijk, onberispelijk van dictie, en toch bewogen, meegolvend met de stemmingen en gebeurtenissen. Met de nodige zin voor inleving

slaagt hij erin de luisteraar geleidelijk aan in te palmen. Als vanzelf zinkt de toehoorder weg in Reynaerts wereld. De zinnen krijgen reliëf en worden levend. Het gaat niet om plastisch acteren, maar om een meeslepend lezen waardoor het verhaal vorm krijgt. Pol Goossen is een vakman die het niet moet hebben van stemtrucs of bombast. Hij laat zijn stem plooiën met wat hij leest, met de gebeurtenissen en de gevoelens die daarbij worden opgewekt. De tekst van Verniers wordt tot leven gewekt met een beheerste inleving die de luisteraar in de ban houdt. Kip en wijn zijn niet verplicht. Dit nieuwe Reynaertkleinood is uitstekend te gebruiken door elke leraar Nederlands en door elke Reynaertfan.

NOTEN

1 *Reinaert de Vos. Fragmenten uit de middeleeuwse satire door ernst van altena her-taald en in een regie van jo gevers gezegd door Tine Ruyschaert.* Opname Rudy Torfs, productie Charles Dumoulin. Studio Ace Antwerpen, Uitgeverij Discus, 1982.

2 *Reinaert de Vos door Stijn Streuvels (1910) gelezen door Jo Gevers in opdracht van het Stijn Streuvels genootschap.* Stemopname Peter Keereman voor PK Productions (PK 504). Bijlage bij *Vrienden en wapenbroeders. Jaarboek V van het Stijn Streuvels genootschap* uit 1999 (Lannoo, Tielt).

3 Eddy Levis, *Reinaert de Vos. Noarverteld en op rijm gezet in 't Gentsch noar 't origineel Middelnederlans verhoalinske deur Eddy Lewis mee de medewirkinge van em. prof. dr. Johan Taeldeman, prof. dr. Jacques Van Keymeulen, Jacques Vandersichel, Guido Desimpelaere, Marcel Bonnaerens.* Gent, De Gentsche Sossiteit v.z.w. 2007.

4 *Van den vos Reynaerde. Jo van Eetvelde vertelt en vertolkt het epos vanuit handschrift A (Comburgse handschrift). Geschreven door Willem, die Madock of vele bouke maecte, (rond 1260).* Totale duur: 3u 36'44". Brussel, BRT/Poketino, 1989. Beschikbaar in een box met 3 CD en 3 MC (6 kantjes). Digitale opnames door Johan Dehandschutter.

5 Charlie May, *Reinaert de vos ... gerapt*, Haarlem, Uitgeverij Holland, 2008.

6 Bijvoorbeeld: *Reinaert de Vos in een berijmde vertaling (1885) van Julius de Geyter (1830-1905). Gelezen door Anna Simon.* Z.p., LibriVox, z.j. Totale duur: 2 u.07'06".

7 O.a. *Reinaert de Vos.* Deltas Audio. Boek op cassette. Luisterspel 8-12 jaar, Aartselaar, Zuidnederlandse Uitgeverij N.V., 1988.

8 Willaerts fragment is ook te horen op de op initiatief van Frits van Oostrom ontwikkelde gratis iPad-app *Vogala*.